

Een competentiecentrum voor sociale innovatie in Vlaanderen: een stand van zaken

In 2020 lanceerde de Europese Commissie (EC), via het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Europees programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI), de oproep om [competentiecentra voor sociale innovatie](#) te ontwikkelen ([VP/2020/010](#)). De oproep benadrukt het toenemende belang van sociale innovatie bij het vormgeven van antwoorden op (toekomstige) uitdagingen, samen met en ten behoeve van Europese burgers in een snel veranderende wereld. Hiermee wil Europa sociale innovatie in de verschillende lidstaten stimuleren. Dit via het opzetten van nationale competentiecentra, die zich richten op het versterken van een omgeving waarin sociale innovatoren en ondersteuners zich geïnspireerd, ondersteund en aangemoedigd voelen om beter gebruik te maken van de kansen, voordelen en succesfactoren van andere sociale innovaties. Met de oproep hoopt de Europese Commissie ook de verdere uitwisseling en opschaling te bevorderen van methoden, benaderingen en partnerschappen die bewezen hebben succesvolle sociale innovaties voort te brengen.

[Zes projecten](#) werden geselecteerd, waaronder het Pan-European Social Innovation Lab (PEnCIL) project dat werd ingediend door de ESF-beheersautoriteiten van Vlaanderen (in samenwerking met de Sociale Innovatiefabriek), Finland, Tsjechië en Litouwen. Gedurende de projectperiode van twee jaar (2021-2023) was het PEnCIL-project gericht op het ondersteunen van visievorming rond het competentiecentrum, evenals het detecteren van behoeften, kansen en prioriteiten van stakeholders rond sociale innovatie in elk land. Dit met het oog op het opbouwen van een strategie en actieplan voor de ontwikkeling van nationale competentiecentra.

In Vlaanderen zetten [Europa WSE](#) (voorheen ESF Vlaanderen) en de [Sociale Innovatiefabriek](#) twee jaar lang hun schouders onder het vormgeven van een competentiecentrum voor sociale innovatie.

De doelstellingen uit de oproep werden vertaald naar Vlaanderen in het project: 'Hub voor Sociale Innovatie' (HUBSI). Dit in samenwerking met verschillende actoren binnen het ecosysteem.

Uitdagingen en ambitie voor Vlaanderen

De ambitie van het HUBSI project is om een competentie centrum op te zetten via dewelke verschillende actoren vanuit de helix (kennisinstellingen, bedrijven, middenveldorganisaties, burgers, overheid en financiers) elkaar kunnen vinden en worden versterkt in hun competenties

(inclusief 21e eeuwse vaardigheden) om een actieve en/of faciliterende rol op te nemen in het kader van sociale innovatie.

Door deze ambitie na te streven, wil HUBSI een antwoord bieden op de volgende vijf uitdagingen:

- De creatie van experimenteeruimtes als hefboom voor sociale innovatie
- Identificatie van en (financiële) ondersteuning voor het opschalen van beloftevolle sociale innovaties
- Overstijgen van beleidssilo's door een systemische visie of benadering van maatschappelijke uitdagingen
- Mobiliseren en capaciteitsversterking van burgers voor inclusieve en participatieve sociale innovatie
- Stimuleren en ondersteunen van unlikely (open, diverse en/of multidisciplinaire) partnerschappen

Aanpak

Om de doelstellingen van de oproep te behalen werd een co-creatief proces gevolgd.

Tussen augustus en december 2021 hield het projectteam semi-gestructureerde interviews met sociale innovatoren en ondersteuners waarna een verkennende analyse werd uitgevoerd van de drempels en opportuniteiten binnen het ecosysteem rond sociale innovatie. Rudimentaire persona's werden ontwikkeld voor de eindgebruikers van het competentiecentrum. Ook werden verschillende relevante documenten en publicaties gelezen.

Dit leidde onder meer tot het inzicht dat er in Vlaanderen voornamelijk ondersteuning aanwezig is voor het (opzetten en runnen van) sociale ondernemingen. Minder ondersteuning aanwezig is voor **systemische innovaties**. Daarbij stellen we vast dat dit soort innovaties en vernieuwers **een ander soort ondersteuning nodig hebben** dan de eerder klassieke dienst- en productinnovaties. We ontdekten dat het belangrijk is dat 1) er voldoende aandacht wordt besteed aan het begrijpen van de uitdaging (**love the problem**), 2) dat de interpretatie (of sensemaking) van de uitdaging gebeurt vanuit **een systemisch perspectief**, en 3) dat snel denken en handelen vanuit samenwerkingsverbanden over silo's heen (**unusual partnerships**) nodig is om systemisch te werken en succesvolle sociale innovaties op te schalen. Het competentiecentrum voor sociale innovatie moet hierop gaan inzetten.

Er werden vier werksporen opgesteld waarmee we het competentiecentrum verder uitwerken:

- 1) Ontwikkeling van een digitaal platform

- 2) Competentieversterking voor sociale innovatie
- 3) Overheid als partner voor sociale innovatie
- 4) Financiële steun voor sociale innovatie

Eind juni 2022 organiseerden we een tweedaagse co-creatiesessie met relevante stakeholders om verdere acties te bepalen voor deze sporen.

Resultaten

WERKSPOOR 1: ONTWIKKELING VAN EEN DIGITAAL PLATFORM

Binnen dit werkspoor werd samengewerkt met een service designer (the Argonauts) die de functionaliteiten van het digitaal platform verder onderzocht. Dit resulteerde in een eerste prototype. Het platform moet een online ruimte worden die sociale innovaties zichtbaar maakt. Sociale innovatoren kunnen via het platform in contact komen met andere sociale innovatoren die werken rond gelijkaardige uitdagingen. Het platform moet er ook voor zorgen dat ondersteuners en sociale innovatoren elkaar beter vinden. De verdere ontwikkeling van het platform wordt opgenomen door Europa WSE.

WERKSPOOR 2: COMPETENTIEVERSTERKING VOOR SOCIALE INNOVATIE

Europa WSE bekijkt de mogelijkheden om binnen het ESF+ programma 2021-2027 een netwerk van experimenteerplekken te ondersteunen, waar burgers en andere actoren uit de quintuple helix kunnen samenkomen en samenwerken rond maatschappelijke uitdagingen en zo al doende hun competenties voor sociale innovatie kunnen versterken. Op een experimenteerplek kunnen zij meer grip krijgen op de oorzaken van het probleem, in contact komen met mensen die het probleem mee willen aanpakken en wordt er een veilige ruimte gecreëerd en eerste middelen aangereikt om te experimenteren. In samenwerking met een service designer, the Argonauts, werd het concept van een (netwerk van) experimenteerplekken verder verkend, wat resulteerde in een blauwdruk (zie bijlage). Een mogelijke operationalisering van deze blauwdruk wordt opgenomen door Europa WSE.

Binnen dit werkspoor werd ook aandacht besteed aan de competenties die sociale innovatoren nodig hebben om hun oplossingen te laten groeien en schalen. Zo werden onder meer trajecten opgezet voor sociale innovatoren i.v.m. internationaal schalen of i.k.v. corporate social intrapreneurship.

WERKSPOOR 3: DE OVERHEID ALS PARTNER

Binnen dit werkspoor werden verschillende werkende modellen uit het buitenland verkend binnen welke de overheid een rol opnam als partner voor sociale innovatie (bv. Buy Social,

Burgerbudgetten, circulaire hubs, ...) Ook namen we deel aan een [leertraject systeeminnovatie](#) georganiseerd door het Innovatienetwerk Overheid (INO) en VITO.

WERKSPOOR 4: FINANCIËLE ONDERSTEUNING VOOR SOCIALE INNOVATIE

Binnen dit werkspoor werd een mapping gemaakt van financieringsmogelijkheden voor sociale innovatie. Ook werden bruikbare modellen voor het financieren van systeem innovatie onderzocht. Tenslotte werd in samenwerking met Trividend de basis gelegd voor een fonds voor sociale innovatie.

Voor een volledig overzicht van de acties en resultaten binnen de werksporen verwijzen we naar de powerpointpresentatie in bijlage.

BEWUSTWORDING

INZICHT

PROBLEMANALYSE

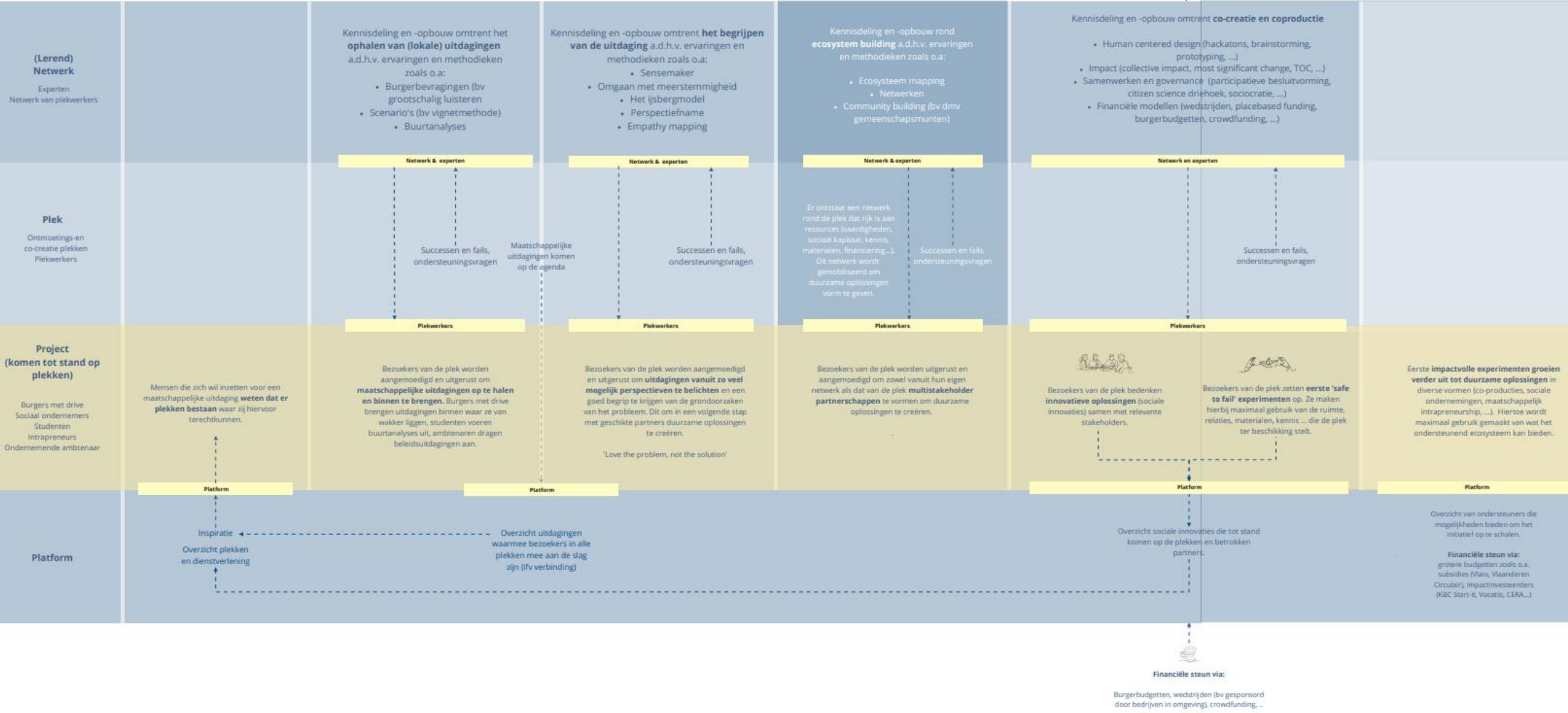
NETWORK/ECOSYSTEM BUILDING

CO-CREATIE EN PRODUCTIE

OPSCHALEN

Medegefinancierd door de Europese Unie